

Strémy, Tomáš, Balogh, Tomáš a Turay, Lukáš, 2020. Trestná politika v Slovenskej republike. Minulosť, súčasnosť, budúcnosť.

1. vyd. Bratislava: C. H. Beck. ISBN 978-80-89603-81-7.

Trestné právo ako odvetvie verejného práva v rámci Slovenskej republiky predstavuje súbor pravidiel, ktoré v právnom poriadku konštatujú, či určité protiprávne konanie je alebo nie je trestným činom. Všetky súvisiace skutočnosti vzťahujúce sa k procesu vytvárajúceho trestnoprávny vzťah, kodifikuje v rámci ustanovení Trestný zákon, aby príslušné protiprávne konanie bolo možné ako trestný čin kvalifikovať a voči osobe, ktorá sa tohto konania dopustila, vyvodiť príslušné konzekvencie. Trestné právo by sa však v každej demokratickej spoločnosti malo uplatňovať v zmysle princípu *ultima ratio* a jeho právne následky by mali nastupovať až vtedy, keď prostriedky iných právnych disciplín už nemajú právne nástroje na nápravu vzťahov, ktoré v danej oblasti boli porušené.

Pomáhať trestnému právu v oblasti posudzovania, že ktoré protiprávne konania je potrebné postihovať ako trestné činy, prípadne či sankcie, ktoré hrozia za spáchaný trestný čin, sú vhodné a primerané, má práve určovať trestná politika štátu, v našom prípade Slovenskej republiky. Koncepty trestnej politiky sú ovplyvňované viacerými faktormi, ktoré majú zabezpečovať účinnú kontrolu kriminality, čiže pôsobiť nielen na represívnu zložku, ale aj prvky prevencie, pričom tieto prvky musia tvoriť ucelený systém, aby bolo možné vhodným spôsobom bojovať proti kriminalite. Regulácia trestnej politiky je zverená viacerým subjektom, ktoré by v danej oblasti mali spolupracovať tak, aby bolo možné vhodným spôsobom reagovať na všetky súvisiace problémy. Výrazným spôsobom trestnú politiku súčasnosti ovplyvňuje aj restoratívna justícia, ktorá prináša do oblasti trestného práva hmotného aj trestného práva procesného nové prvky, ktoré majú pomôcť riešiť málo efektívne postupy trestného práva založeného na retributívnej justícii. Prenikanie týchto prvkov do trestného práva je však v mnohých prípadoch veľmi pomalé a viaceré postupy uplatňované restoratívnou justíciou sa zdajú byť (predovšetkým z pohľadu laickej verejnosti a médií) neefektívne. Samotní autori publikácie si v rámci oblasti trestnej politiky kladú otázky, ktoré sa snažia publikáciou zodpovedať, pričom pozornosť venujú predovšetkým smerovaniu trestnej politiky v Slovenskej republike, determinantom, ktoré ju ovplyvňujú, ako aj možným návrhom legislatívnych zmien, ktoré by zefektívnili smerovanie trestnej politiky. Autori publikácie sú významní odborníci trestného práva vo viacerých oblastiach so zameraním na vplyv, dopady a smerovanie restoratívnej justície a pri uplatňovaní a zavádzaní jej prvkov.

Publikácia – **Trestná politika v Slovenskej republike. Minulosť, súčasnosť, budúcnosť** – predstavuje pohľad na situáciu v danej oblasti v podmienkach Slovenskej republiky, pričom autori v rámci nej poukazujú na skutočnosti, ktoré trestnú politiku ovplyvňujú a aké problémové oblasti je potrebné v rámci nej riešiť. Je rozdelená do troch kapitol, v ktorých autori postupne prechádzajú cez problémy trestnej politiky v oblasti trestného práva hmotného a trestného práva procesného až ku komparácii trestnej politiky v niektorých zahraničných právnych úpravách. Autori publikácie vychádzajú z najnovších poznatkov v oblasti trestného práva a kriminológie, pričom využívajú aj poznatky získané

výskumom vo viacerých oblastiach trestného práva - nielen v Slovenskej republike, ale aj v zahraničí.

Prvá kapitola je venovaná trestnej politike v oblasti trestného práva hmotného, kde je venovaná pozornosť predovšetkým teoretickému vymedzeniu trestnej politiky so zameraním na vývoj trestného práva v rôznych časových horizontoch v kontexte predchádzajúceho znenia Trestného zákona č. 140/1961 Zb., ako aj na subjekty, ktoré majú na trestnú politiku vplyv, či vlastné problémy trestnej politiky. Súčasťou kapitoly je aj fenomenológia vybraných druhov kriminality a ich súvislosť s vývojom trestnej politiky. Kapitola je zároveň ukončená príslušnými návrhmi *de lege ferenda*, ktoré majú pomáhať riešiť niektoré súčasti smerovania trestnej politiky.

Druhá kapitola popisuje procesné aspekty trestnej politiky so zameraním na oblasť restoratívnej justície a zložky trestného konania, ktoré ju v rámci svojich inštitútov uplatňujú so zameraním na činnosť orgánov činných v trestnom konaní. V tejto časti je osobitne pozornosť venovaná problematike ochrany detských obetí trestných činov, ktoré sa v zmysle osobitného zákona (zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov), považujú za obzvlášť zraniteľné obeť. Taktiež je pozornosť venovaná aj elektronizácii justície, ako aj ďalším opatreniam na zrýchlenie priebehu trestného konania. Kapitola je zakončená príslušnými návrhmi na zlepšenie a zefektívnenie fungovania činnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov.

Posledná, tretia, kapitola sa venuje trestnej politike v medzinárodnom kontexte, pričom v úvode kapitoly je popísaný ďalší pohľad na obsahové vymedzenie trestnej politiky v širšom kontexte, kde je zároveň prezentovaný aj samotný cieľ trestnej politiky, ako aj jej možné trendy rozvoja predovšetkým vo sfére restoratívnej justície, ktorá by mala mať systémové smerovanie nielen z pohľadu jedného štátu, ale z pohľadu viacerých nástrojov uplatňovaných v rámci celej Európskej únie. V tomto trende autori predstavujú viaceré nástroje trestnej politiky realizované v niektorých vybraných zahraničných právnych úpravách – v Anglicku, v Českej republike, vo Fínskej republike, v Maďarsku, v Nemeckej spolkovej republike a vo Švédskom kráľovstve. Záverečnú časť kapitoly autori venujú možným odporúčaniam pre Slovenskú republiku v zmysle vzorov uplatňovaných trestnou politikou týchto štátov a ktoré by mohli v oblasti rozvoja trestnej politiky priniesť vhodné nástroje pre jej rozvoj v našich podmienkach.

Súčasťou publikácie je taktiež aj informácia o autoroch, predslov, zoznam používaných skratiek, rozsiahly zoznam použitých bibliografických zdrojov a vecný register. Monografia vychádza z právneho stavu ku dňu 31. 1. 2020, čiže zahŕňa všetky najnovšie zmeny trestných kódexov. Informácie, ktoré publikácia obsahuje, predstavujú určitý sumár problémov v oblasti trestnej politiky a len efektívna diskusia v danej oblasti s príslušnou argumentáciou môže následne prispieť k jej ďalšiemu rozvoju. Diskusia by však nemala byť len v oblasti teoretickej, ale predovšetkým v oblastiach, ktoré majú efektívny dopad predovšetkým na legislatívny proces, ktorý predstavuje základný právny nástroj budovania trestnej politiky štátu.

V rámci posledného konštatovania k smerovaniu trestnej politiky si dovoľím citovať autorov publikácie – „*Dobrá sociálna politika je najlepšia trestná politika.*“ Výstižný obsah uvedenej citácie myslím, že nepotrebuje hlbšiu analýzu, nakoľko vyjadruje všetko, čo je potrebné v každom štáte riešiť primárne, aby sa prostriedky trestného práva uplatňovali skutočne až ako prostriedok *ultima ratio*.

*pplk. JUDr. Veronika Marková, PhD.
Akadémia policajného zboru v Bratislave
Katedra trestného práva
e-mail: veronika.markova@minv.sk*